

HODNOCENÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE

Herrmann, N. (2020). *Ayahuasový neošamanský habitus v ČR aneb co musí člověk udělat, aby se mohl stát ayahuasovým neošamanem*. Praha: Univerzita Karlova, Fakulta humanitních studií, Katedra sociální a kulturní ekologie.

Slovní hodnocení:

Všeobecný úvod:

Předkládaná diplomová práce představuje originální vhled do povahy neošamanských ayahuasových rituálů pořádaných v České republice. Ayahuasca je psychoaktivní přípravek užívaný v rámci amazonského lidového léčitelství, který je od roku 2009 dostupný také u nás. Jeho obsahové látky a způsob administrace se však mnohdy liší.

Obsahová stránka:

Členění práce, předmět zkoumání (vlastní předmět práce), výkladový rámec, výchozí pojmy a jejich výklad:

Dokument je přehledně členěn do kapitol, které na sebe logicky navazují. Předmět zkoumání i výkladový rámec jsou v práci řádně vysvětleny. V textu není explicitně uvedena diskuze. Z obsahu je však zřejmé, že je obsažena v kap. 14 a 15.

Co se terminologie týče, o houbách a kaktusech není podle mého názoru možné hovořit jako o substancích (srov. str. 13, odst. 1). Termín je aplikovatelný pouze na obsahové látky v rostlinách obsažené. Obdobná generalizace může mít nežádoucí legislativní důsledky.

Bipolární dělení světa je v humanitních vědách a zejména v antropologii překonané (srov. str. 13, odst. 3).

Tvrzení, že "ayahuasca je rostlinný nápoj měnící vědomí, užívaný původními obyvateli v amazonském deštném pralese po tisíceletí" (viz str. 19), je rozporuplné. Archeologické nálezy, které by tuto skutečnost dokládaly, jsou minimální.

O ayahuasce je podle mého názoru vhodné hovořit jako o psychoaktivním přípravku; termín psychedelikum, který autor volí na str. 20, má nežádoucí konotace.

Termín "medicína" doporučuji v relaci s ayahuascou psát v uvozovkách, protože se jedná o lidový a tudíž nepřesný název. Ayahuascu by bylo při nejlepším možné označit jako medikament, k tomu má ale v biomedicinském zdravotnickém systému, který se u nás používá, ještě daleko.

V práci není vysvětlen termín "chacapa". Termín "ícaro" je zase okomentován až při třetím užití (viz str. 69). Informátora Carlose, o němž autor píše v kap. 13.1, doporučuji klasifikovat jako tradičního šamana, i když lze v jeho práci identifikovat eklektické prvky. V textu je toto označení uvedeno nejednotně. Do budoucna doporučuji analyzovat jeho činnost z pohledu neokolonialismu. Jak známo, shromažďuje v ČR finanční prostředky na

výstavbu základní školy v Ekvádoru a skupuje pozemky v tropickém deštném lese za účelem jejich záchrany před těžbou.

Osobně bych byl velmi ostražitý před lidmi, kteří o sobě podobně jako jistá neošamanka tvrdí, že jsou naprosto čistí, nemají žádné problémy a už fungují jen jako léčitelé a šamani pro ostatní (viz str. 57). Totéž platí o užívání přípravků neznámého složení a ayahuascy přes den.

K otázce svobodné vůle při pořádání ayahuascových rituálů, v níž se s autorem diplomové práce neztotožňuji, doporučuji shlédnout záznam přednášky Jacquese Mabita "Ayahuasca use in the new-age context" z International Transpersonal Conference 2017. Soubor je uložen zde: <https://slideslive.com/38903391>

Hlavní vstupní hypotéza nebo hypotézy, úspěšnost při jejich ověřování a prokazování:

Výzkumná otázka práce je podána srozumitelně. Argumentace použitá při jejím zodpovězení je logická.

Metodologický postup:

Subjekty zahrnuté do humánního výzkumu jsou řádně anonymizovány, nicméně v práci chybí informace o tom, zda byl poskytován informovaný souhlas. Vůči aplikaci autoetnografické metody nemám výhrad, ba naopak. Co se rozhovorů s informátory týče, jako spekulativní považuji jejich počet. Výtky mám pak k jejich analýze. V metodice (kap. 5) není nijak vysvětleno, že by byl při rozboru rozhovorů použit nějaký formalizovaný postup (např. obsahová analýza). Nahrávky a přepisy rozhovorů s neošamany nejsou v práci dostupné.

Diplomant se obecně vzato málo věnuje tématu integrace ayahuascové zkušenosti. Podle mého soudu by mu v práci měla být věnována samostatná kapitola.

Vědecká „přidaná hodnota DP“ (neboli čím práce rozšiřuje dosavadní znalosti):

Největším přínosem diplomové práce je bezpochyby užití autoetnografické metody, s níž jsem se mimochodem za svou praxi u studentských prací setkal pouze dvakrát (prvně v disertační práci Víta Pokorného *Myslet z psychedelické zkušenosti*, 2017). Oceňuji autorovu odvahu otevřeně hovořit o užívání psychoaktivních přípravků, jejichž obsahové látky jsou v České republice ilegální.

Aplikace uvedené metodiky v diplomové práci podle mého názoru může posloužit jako inspirativní zdroj pro další studenty, kteří ji mohou použít na jiná výzkumná témata.

Práce s literaturou:

Pozitivem diplomové práce je, že její autor je sečtělý v klasické literatuře o šamanismu.

Nedostatky v práci s literaturou jsou následující:

Autor uvádí nadbytečná čísla stran u nepřímých citací.

V práci chybí citace na publikaci Luna (2010), na kterou se autor odkazuje na str. 20.

Mnohočetné citace nejsou v diplomové práci řazeny chronologicky (srov. str. 21).

Na str. 45 je v posledním odstavci chybně uvedena citace Polari de Alverga (2007), když autor hovoří o tradičním šamanismu.

V kapitole 18 se vyskytují nejednotné citace, což je způsobeno odlišným způsobem formátování názvů anglických publikací; uváděním čísla vydání u některých knižních publikací, u jiných nikoliv; a mylným formátováním citací odborných článků jako kapitol knih (kdy navíc na tomto místě obvykle chybí údaj o čísle).

Internetové zdroje nejsou v práci citovány dle normy (srov. str. 82).

V diplomové práci je citováno malé množství cizojazyčných vědeckých článků.

Formální stránka:

Styl, kterým je tato práce sepsána, je čtivý. Text má spád a autor – i přes jeho spíše narativní povahu – udržuje odborný styl.

Formální chyby diplomové práce jsou tyto:

Co se ortografie týče, v práci se často vyskytují gramatické chyby ve skloňování substantiv, adjektiv a pronomin, interpunkci, zkřížení vazeb, sousloví atp.

V abstraktu není zmíněna délka výzkumu a počet realizovaných polostrukturovaných interview včetně jejich délky. Termín zúčastněné pozorování je v české verzi abstraktu nesprávně uveden. V anglické verzi je pak mylně přeložen jako “observed participation”.

Latinské botanické názvosloví není v práci vždy psáno kurzívou. Druhový název by měl být vždy psán minuskami (srov. str. 36), rodový název by zase měl být uvozen kapitálkou (srov. str. 42).

Na různých místech textu se vyskytují překlepy a typografické chyby (viz str. 13, odst. 1; str. 14, odst. 2; str. 21, odst. 3; str. 30, odst. 4 a 5 aj.).

Zážitky popisované v kap. 7 nejsou vždy seřazeny chronologicky.

Odkazy na kapitoly by měly být číselné nebo alespoň zvýrazněné kurzívou (srov. str. 31).

Na str. 59 chybí iniciály u Masterse a Houstonové, které diplomant u jiných autorů uvádí.

V dokumentu chybí anglické summary.

Známkové a bodové hodnocení:

Poř.	Hlediska	Počet bodů				
		1	2	3	4	5
1.	Odborná úroveň práce				4	
2.	Úroveň využití odborné literatury			3		
3.	Vhodnost a přiměřenost metodiky zpracování				4	
4.	Formální stránka práce			3		

Celkové hodnocení:

Z výše uvedeného známkového i bodového hodnocení je zřejmé, že klady předkládané diplomové práce převažují nad jejími nedostatky, proto ji doporučuji k obhajobě s hodnocením velmi dobře (14 bodů celkem).

Otázky nebo témata pro diskusi před komisí:

Jakým způsobem by měla podle autora probíhat integrace ayahuascové zkušenosti? Měl by se jí věnovat také (neo-)šaman?

Jaká jsou hlavní rizika užívání ayahuascy v České republice, pomíneme-li legislativní problematiku?

RNDr. Mgr. Miroslav Horák, Ph.D.

Koordinátor | **United for the Development of the Amazon**

Odborný asistent | **Mendelova univerzita v Brně**

Fakulta regionálního rozvoje a mezinárodních studií

Ústav jazykových a kulturních studií

URL: https://mendelu.academia.edu/miros_horak

UNIDA: <https://unida.mendelu.cz/en/>

e-mail: miroslav.horak.ujks@mendelu.cz

adresa: Zemědělská 1/1665, 613 00 Brno

WhatsApp: +420 727 894 094